

เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ กรมเจ้าท่าหรือเจ้าของที่ดินเดิม สภาพพื้นดินบริเวณนี้เป็นทรายมากกว่าดินเหนียว เพราะเป็นทรายที่ถูกออกไปในทะเล ไม่มีป่าชายเลนมากนัก ในอดีตจะมีต้นโพธิ์ใหญ่ขึ้นมาตามชายฝั่งอยู่บ้างซึ่งอาจจะเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน อีกสาเหตุ ก็คือชื่อ บูดี เพราะว่า มีคนจากหมู่บ้านตากะและตานเนาแม่น้ำ ในอำเภอยะหริ่งเดินเท้ามาแจกผลไม้ เพราะเป็นญาติกัน แต่แรกจะแจกเฉพาะญาติก่อน ต่อมาเมื่อคุ้นเคยและรู้จักกับชาวบ้านรอบๆ จึงมีการนำผลไม้และข้าวสารมาแลกกับคนรอบตัว เวลาจะกลับบ้านชาวบ้านที่นี่ให้ปลาแห้งและน้ำบูดูเพื่อแลกเปลี่ยนกัน เป็นวิถีชีวิตที่คนในแผ่นดินและคนชายทะเลนำสิ่งของจากท้องถิ่นของตนเองแลกเปลี่ยนกัน ทำให้ได้ชื่อว่าเป็นหมู่บ้านคนใจดีมีน้ำใจ จึงเป็นที่มาของชื่อบ้าน เพราะคำว่า บูดี ในภาษาลາ喻ท้องถิ่นแปลว่า คนใจดี ใจบุญ

การขยายของบ้านบูดีนี้ เนื่องจากความต้องการที่จะแยกจากครอบครัวเดิมจึงต้องหาพื้นที่ปลูกบ้านเรือนใหม่และจ่ายต่อการทำประมงในอ่าวไทย เช่น วางแผนยอ อีกทั้งถ้าแก่เปิดโอกาสให้มารังสรรค์ตื้อบลีกฯ ในที่ดินของตนเอง จนแยกเป็น บ้านบูดีป่าตา ในปัจจุบัน

บ้านบูดีป่าตาแบ่งออกเป็นอีกหลายหมู่บ้าน เช่น บ้านบูดีกำปงบารู หรืออีกชื่อคือ บ้านบูดีป่าตะกา เวลาห์ ที่ข้ายไปเมื่อรา ๓๐ ปีมาแล้วไปอยู่ ในบริเวณ มีอเนกประสงค์ ส่วน บ้านบูดีป่าเตี้๊ะ ข้ายไปประมาณ ๑๕ ปีที่แล้ว สาเหตุเพราะว่าในหมู่บ้านบูดีกำปงดังเดิมไม่มีที่ดินจะปลูกบ้านขยายได้แล้ว และตั้งตามชื่อนายapeateที่เป็นผู้บุกเบิกหมู่บ้านและเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านที่บูดีป่าตาด้วย

ชาวบ้านในสมัยนี้จะทำประมงอย่างเดียว ก็คือ awan tang ke ทำให้หมู่บ้านบูดีขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว ที่บ้านบูดีจะอยู่เป็นกลุ่มเครือญาติกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่งงานกับเครือญาติหรือหมู่บ้านในละแวกเดียวกัน เพราะถนนหนทางยังไม่มี สภาพแวดล้อมในอดีตที่บ้านบูดีทั้งสองหมู่บ้านบนพื้นที่ปลายแหลมตาซึ่มีความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำและ生物ในการออกไประพาทางฝั่งอ่าวไทย ทำให้มีจำนวนผู้คนเพิ่มอย่างรวดเร็วหากเปรียบเทียบกับหมู่บ้านในละแวกเดียวกันที่อยู่บนปลายแหลม จากการสำรวจของสถานีอนามัยบ้านบูดีครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ พบว่าประชากรทั้ง ๒ หมู่บ้านมีจำนวนกว่า ๕,๐๐๐ คน

สังเกตว่า ตระกูลยืนยาว ซึ่งเป็นตระกูลดั้งเดิมชาวบ้านค่า โดยมีมากที่บ้านบูดี เพราะคนที่นี่แต่งงานกับคนบ้านค่าโดยทั่วไปหมู่บ้านตะโลกาโปร์และบ้านบางปูก็มีตระกูลนี้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีชาวบ้านจากหมู่บ้านมารัดหรือบูดี ที่ป่านะระ ซึ่งเป็นลูกจ้างมาประกอบอาชีพตั้งถิ่นฐานใหม่ที่นี่ จึงมีลูกหลานที่บูดี จนถึงปัจจุบัน

บ้านบูดีกำปง

จากการบอกเล่าของชาวบ้าน คนรุ่นแรกๆ ที่เข้ามาบุกเบิกและตั้งถิ่นฐานบริเวณบ้านบูดีกำปงในปัจจุบัน สันนิษฐานว่ามาจากหมู่บ้านตรงกันข้ามของอ่าว เช่น บ้านบางปูและป่าเระ ช่วงแรกๆ ก็จะแวงเวียนมาจับปลาแต่ยังไม่ได้เข้ามาจับของพื้นที่อย่างถาวร แต่จะสร้างกระตื้อบลีกฯ เมื่อมีลักษณะ จำกัด จึงมาสร้างกระตื้อบลีกฯ ติดกับอ่าวปัตตานี ซึ่งคือหมู่บ้านบูดีกำปง แล้วชวนญาติพี่น้องมาอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อน ไม่ไกลนักกับชายฝั่งทางอ่าวปัตตานี ใกล้กับมัสยิดกำปงบูดีปัจจุบัน พอมาระยะหลังๆ ขยายไปตั้งถิ่นฐานที่ชายหาด

ติดกับผึ้งอ่าวไทย คือบ้านบูดีป่าตา ซึ่งมีชาวบ้านจากปะนาเระมาอยู่ก่อนแล้ว ที่บ้านบูดีกำปง มีบ้านที่ขยายออกไปจากบ้านบูดีกำปงเดิม คือ บ้านบูดีล้า โอะ บ้านบูดีโอะปานเก

บังคนมีเรือพายหรือที่ชาวบ้านเรียกว่าเรือมัดของตัวเอง เรือมัดหรือเรือขุด ทำด้วยไม้ชุงหั้งต้นขนาดใหญ่ เรือยาวประมาณ ๕ - ๗ เมตร กว้างประมาณ ๑.๕ เมตร ใช้งานได้ดีสำหรับทำ ปูกะยาเริง ปัจจุบันเหลือเพียงไม่กี่ลำที่ บ้านตันหยงถู โละสำหรับคนที่ไม่มีเรือเวลาจะ ไปขายปลาที่ตลาดน้ำ ปัลาอบาตัส ที่ปัจจุบันคือหมู่บ้านบานลาดูวอ จะอาศัยเรือญาติๆ หรือเพื่อนบ้านไปด้วยกัน คนกลุ่มนี้มีอุปกรณ์จับปลาไม่หลากหลาย ใช้อวนกุ้ง อวนปลาชี้นเดียว เพียง ๑-๒ ผืนหรือหาอุปกรณ์ตามธรรมชาติที่มีในพื้นที่ เช่น ไม้ไผ่ หรือไม้ที่มีอยู่ในป่าชายเลนมาทำใช้ดักปู ดักปลา และบังคนก็ใช้วิธีจับปู จับปลา จับหอยด้วยมือและเท้า เป็นต้น

บ้านบูดีป่าตา

คนที่ บ้านบูดีป่าตา ข้ายามาจากหมู่บ้านที่ปานะเพื่อมาจับปลาฝังอ่าวไทย ราواอาทิตย์หนึ่ง ได้ปลาเต็มเรือก็กลับไปขายที่ปานะ วนเวียนแบบนี้ ซึ่งภายนอกบ้านเรียกว่า นาแม ต่อมาก็ได้สร้างกระตืบบี ชาวบ้านเรียกว่า นาสา basa หรือ คงา danga ในระยะแรกๆ มีกระตืบเพียงไม่กี่หลัง คนกลุ่มนี้จะแตกต่างกับคนที่มาจากการบังปู เพราะมาหาก้าวบ้านเรือกอและเจ้าของเรือมีลูกจ้างประมาณ ๑๐-๒๐ คน โดยพายเรือจากปานะใช้เวลาเดินทาง ๑-๒ วัน

ชาวบ้านผู้หญิงอายุประมาณ ๕๐ ปี เป็นชาวบ้านบูดีกำปงและผู้อาวุโสอิกหอยห่าน เคยได้ยินพ่อของตนเล่าไว้ว่า คนบางส่วนที่มาตั้งถิ่นฐานที่ บูดีป่าตา นอกรากเป็นคนมาจากปานะแล้ว ยังมีคนที่เคลื่อนข้ายามาจากการลักลั่นตันและเก้าชวา คนที่มายากลันตันได้แต่งงานกับคนบูดีกำปงและมีลูกหلانหอยคน บางคนก็กลับไปขอสัญชาติมาเลเซีย บางคนอยู่ที่บ้านบูดีและยังติดต่อกันจนถึงปัจจุบัน ส่วนคนชาวไม่มีใครจำได้ว่าไปอยู่ที่ใด

นอกจากนี้ ยังมีการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนจีน ๔ คน และคนบูดี ๑ คนจากบ้านบูดีป่าตา

ประเชิง ชาวบ้านเล่ากันว่ามาจากการประเทศจีน รับซื้อปลาค้าขายจนร่ำรวยและซื้อที่ดินได้ ต่อมาก็จังบริจาคที่ดินประมาณ ๕ ไร่ ให้กับมุสลิมที่นี่เพื่อเป็นที่ดินสาธารณสุรัณภูบอร์และยังใช้ประโยชน์จนทุกวันนี้ ประเชิงอยู่ไม่นานก็ย้ายออกบ้านบูกว่าก้าวลับไปประเทศจีน บ้านบูกว่าไม่รู้ไปอยู่ที่ไหน ส่วนที่ดินได้ขายต่อให้กับคนจีโนึกคนที่ชาวบ้านเรียกว่า เถ้าแก่อ่าว

เถ้าแก่อ่าว เปิดรับซื้อปลาโดยลงทุนซื้อเรือและอวนให้ชาวบ้าน แต่ปลา กุ้ง ที่จับได้ต้องมากายให้กับเขา เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในละแวกนั้นที่ไม่มีที่ดินอยู่อาศัยมาปลูกบ้านในที่ดินของตนเองโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ต่อมาถ้าแก่เสียชีวิตลง ที่ดินก็เป็นมรดกของลูกๆ ลูกบางคนขายที่ดินให้กับชาวบ้านที่เข้ามาอยู่สมัยที่ถ้าแก่ยังมีชีวิต ชาวบ้านบางคนไม่มีเงินจะซื้อที่ดินก็ยังอยู่ในฐานะผู้อาศัยจนถึงทุกวันนี้

หนึ่งในลูกหلانของถ้าแก่อ่าวที่ชาวบ้านให้ความเคารพและเป็นที่พึ่งได้รับการเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ทั้งๆ ที่หมู่บ้านแห่งนี้เป็นมุสลิมเกือบทั้งหมด หลังจากที่เกิดความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และมีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้คนดีๆ ต้องเสียชีวิตด้วยเวลาที่ไม่สมควร ตอนที่ผู้ใหญ่

ลูกหลานของเด็กๆ เก้าแผลเย็บมีชีวิตอยู่ ยังกล่าวว่าไม่รู้สึกกลัวที่อยู่ในหมู่บ้านชาวมุสลิมที่ลูกมองว่าเป็นแนวร่วมของผู้ก่อความไม่สงบ แต่กลัวศัตรูทางการเมืองมากกว่า หลังจากที่ผู้ใหญ่สืบชีวิต ครอบครัวที่เหลืออยู่ได้ข้ายอกจากพื้นที่ บางส่วนไปอยู่ที่ยะหริ่งและได้บุดลุนศพญาติฯ ไปฟังที่อื่น หนึ่งในกีดีเด็กแก่อาواءหลังจากนั้นยังมีไปลิวุ่มตามมาว่า ห้ามซื้อที่ดินและบ้านของคระกุลเด็กๆ เก้าแผลที่เหลืออยู่ ไม่เช่นนั้นอาจเป็นอันตรายแก่ชีวิตคนที่เข้าไปอยู่เกี่ยวได้

ไอต่อ เป็นผู้หญิง เป็นเจ้าของสวนตั้งเกและรับซื้อปลา ชาวบ้านเรียกว่าจีน นุווא ซึ่งเป็นภาษาถิ่นใช้เรียกชื่อคนจีนที่มาจากประเทศจีน

ไอต่อ เป็นผู้ชาย เจ้าของสวนตั้งเกและรับซื้อปลา

ใต้กุ้ง ตอนแรกมารับจ้างฝ่าศูนย์อุทกศาสตร์ที่ปลายแหลม ต่อมาเป็นเจ้าของสวนตั้งเกและรับซื้อปลา

คนบุดดี้ทั้งสองหมู่บ้านในสมัยก่อน จะอาศัยการทำงานสวนตั้งเกจากคนจีนทั้งสี่คน คนจีนอาศัยอยู่ที่บ้านบุดดี้ประมาณ ๒๐ กว่าปี หลังจากจำนวนปลาในอ่าวไทยลดลงและชาวบ้านทำประมงที่ใช้ต้นทุนต่ำ เช่น วนกุ้ง มากขึ้น ทำให้คนจีนเหล่านั้นข้ายอกจากพื้นที่ ยกเว้นลูกหลานของเด็กๆ เก้าแผลที่ข้ายอกไปเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ เพราะลูกของที่เป็นผู้ใหญ่บ้านลูกชอบทำร้ายจนเสียชีวิตจากสถานการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ และลูกหลานบางคนข้ายากไปอยู่ที่ตัวอำเภอยะหริ่งและตัวเมืองปัตตานี

ราประมาณ ๕๐ ปีมาแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำงานเป็นลูกจ้างของคนจีนดังกล่าว

อาชีพของชาวบ้านบุดดี้ ชาวบ้านส่วนใหญ่ทำประมง โดยใช้อวนตัวเก ซึ่งมีลักษณะ ๒ รูปแบบ คือ

แบบนาโภ อวนลักษณะสี่เหลี่ยมพื้นผ้าแต่จะมีความกว้างกว่า ชาวบ้านจะเรียกว่า แท้แซนาโภ อวนตั้งเก ยาวประมาณ ๓๐-๕๐ เมตร ใช้รีอกอและ ๕ ลำ ลูกจ้าง ๖-๘ คนต่อลำ อวนตั้งเกที่ว่านี้ใช้ดักปลาทุกชนิดทางฝั่งอ่าวไทยหรือห่างฝั่งร้าวพายเรือ ๑ วัน ๑ คืน วิธีการจับปลาหนึ่น จะมีเรือ ๑ ลำ ที่มี ยูสือและหมายลึงคนดำน้ำฟังเสียงปลา รับผิดชอบไปสร้างบ้านโดยเอาใบมะพร้าวไปทิ้งในทะเล สำหรับที่บ้านบุดดี้ เด็กแก่ก่ออาเวนนับว่าเป็นเจ้าของรายใหญ่แต่ก็มีคนทำรายย่อยที่เป็นชาวลาญอยู่บ้างที่เป็นคนบุดดี้ การวางแผนแบบนี้ ชาวบ้านในสมัยนั้น ไม่สามารถเป็นเจ้าของได้ เพราะต้องใช้เงินมาก

แบบตาโภ คืออวนยกยอดดักปลากระบอกหรือเรียกว่า แท้แซตาโภ ใช้วางยอดดักปลาชายฝั่ง ดาวน์มีลักษณะสี่เหลี่ยมพื้นผ้า กว้างประมาณ ๒๐ เมตรแล้วใช้คนงาน ๔ คน เรือ ๑ ลำ สร้างน้ำยักสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ ๔ - ๕ เมตร แล้วเอาอวนยอดดักไว้ข้างใน คนหนึ่งมีหน้าที่คุ้ปลาจะนั่งบนน้ำเพื่อคุ้ปลาเข้ามาในอวน แล้วส่งสัญญาณให้ยกพร้อมๆ กันทั้ง ๔ คน ที่อยู่คนละมุนที่มีไม้ปักไว้ในรูปแบบ สี่เหลี่ยม รูปแบบที่ ๑ นี้เป็นของชาวบ้านคาดोี้และบ้านบุดดี้ หลังจาก แบบนาโภหมดความนิยม ชาวบ้านนอกว่าเนื่องจากอวนรุนเรื่มเข้ามาทำลาย ซึ่งท่วงในอ่าวไทย เพาะการทำประมงอวนตั้งเกจะต้องวาง ซึ่งเพื่อให้ปลาเข้าไปอยู่ถึงจะทำประมงอวนตั้งเกได้ และการเข้ามาของประมงพาณิชย์ทำให้ปลาในอ่าวไทยลดลง ชาวบ้านที่เป็นเคยเป็นลูกจ้างของคนจีนที่มีเรือของตัวเองต้องออกทะเลในอ่าวปัตตานีแทน

ส่วนกลุ่มผู้หญิงที่เป็นภรรยา ก็จะปีงปลาของสามี ที่ยังไม่มีสามี ก็จะรับจ้างผู้อื่น ก่อนที่จะเอาปลาปีงไปขายที่ตลาดนัด บalaดูว่า หรือ ก็อเซะ เพราะในสมัยนั้นยังไม่มีความสะดวกด้านคมนาคม ส่วนปลาหลังเปียจะนำไปทำปลาแห้ง มีกลุ่มผู้หญิงมากจากบางปูและโต๊ะโสม พายเรือตอนบ่ายๆ มารับซื้อปลา และจะwareปีงปลาหรือหมักเกลือที่ บ้านตะ โลละสะมีแล ไกลักษบ้มสยิดปีงจุบัน พอกไกลีสว่างก็จะพายเรือกับไปขายปลาที่หัวสะพานบ้าน โต๊ะโสมในปีงจุบัน

หนูบ้านดาโต๊ะที่ไม่มีอาชีพนี้ มีเพียงไม่กี่คนที่ไม่มีเครื่องมืออย่าง ปูกระเบน และ ปูกระสีเยา จึงต้องไปอาศัยออกอวนตั้งเก็บเล้าแก่่อaware เป็นครั้งคราว

ในยามมรsumaประมาณเดือนพฤษจิกายน-มกราคม ทางฝั่งอ่าวไทยมีคลื่นลมแรง ชาวบ้านจะเปลี่ยนอาชีพมาหาหอยขาวและหอยแครงทางอ่าวปัตตานีแทน การหาหอยขาวในสมัยนี้จะหาด้วยเท้า แล้วมาทำชาบากือเป่าะ (samba kepoh) คือการนำหอยขาวไปต้ม เหลือเฉพาะเนื้อหอยแล้วผสมน้ำกะทิสด ในอัตราส่วนเนื้อหอย ๔ กิโลกรัมต่อมะพร้าว ๘-๑๐ ลูก ผสมเกลือกับน้ำตาลพอประมาณ แล้วกวนบนกระทะที่มีไฟอ่อนๆ นำไปขายหรือเลกเปลี่ยนกับคนในแผ่นดิน ในอดีตถ้าคนนอกมาก็แพลงโพธิ์ถ้าไม่ได้กินหอยแครงในอ่าวปัตตานีถือว่ามาไม่ถึง เพราะคนนอกแม้กระทั้งคนกรุงเทพ ที่มาในสมัยนี้นักกว่าหอยแครงในอ่าวปัตตานีมีรสชาติที่อร่อยมากยกที่เปรียบเทียบกับหอยในพื้นที่อื่น นับว่าเป็นภูมิปัญญาที่ชาวบ้านนุเคราะห์สืบทอดและอนรักษ์อยู่

